

Суб'єктивна цінність та привабливість успіху в будь-якій діяльності (навчальній, управлінській) – це важливий чинник, який визначає мотивацію досягнення. Від того, якого значення викладач, керівник надає досягненням в певній діяльності, залежить наскільки інтенсивно студент чи працівник працюватиме задля досягнення успіху в цій сфері.

Список використаних джерел

1. Вилюнас, В. (2006). Психологія розвитку мотивації.
2. Занюк, С. С. (2002). Психологія мотивації: навч. посіб./Сергій Степанович Занюк. К.: Либідь.
3. Колодяжна, А. В. (2021). Формування мотивації професійного вибору у студентів педагогічного спрямування. In Освіта України в роки незалежності та її подальший розвиток в умовах інформаційного суспільства. Київський національний університет технологій та дизайну.
4. Фресс, П., & Пиаже, Ж. (1975). Оптимум мотивації. Експериментальна психологія, (5), 119.

УДК 159.9

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

А.В. Колодяжна, кандидат психологічних наук, доцент

Ю.С. Черекес, студентка

Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: особистість, системність, детермінація, розвиток.

Особистість характеризується різноманіттям властивостей, і це різноманіття є закономірним. У зв'язку з цим особливо значущим стає завдання дослідження організації властивостей особистості в єдину структуру, і насамперед виявлення властивостей, що виступають у ролі системотворчих. Хоч би як детально реєстрував дослідник зовнішню структуру поведінки особистості, її завжди важко визначити, які внутрішні характеристики диктують саме таку, а не іншу стратегію поведінки. Чим керується особистість, обираючи ту чи іншу стратегію поведінки? Для психолога відповідь на це питання означає необхідність пояснити ті чи інші конкретні поведінкові акти суб'єкта та виявити тенденції їх розвитку. Найбільш важливим для розкриття причинно-наслідкових зв'язків у поведінковому акті є поняття системотворчого чинника. Саме він визначає, на наш погляд, у кожному конкретному випадку особливості психічного відображення особистістю предмета, засобів та умов діяльності, а також рівень та динаміку регулювання особливостей такого відображення. [2].

Багато дослідників зазначають, що мотиваційна сфера становить ядро особистості, оскільки саме мотиви, потреби та цінності детермінують поведінку та діяльність особистості. Мотиваційна сфера особистості складається з мотивів, потреб та цінностей, які формуються та розвиваються протягом життя особистості в суспільстві. Формується мотиваційна сфера під суттєвим впливом культури, ідеології, політики, етики, права, естетики тощо. Система громадських

відносин, що склалася у суспільстві детермінує розвиток, і навіть будову, динаміку мотивів, потреб, цінностей. Розвиток особистості відбувається під впливом навколишнього її ціннісного середовища, в якому все набуває ту чи іншу значущість для особистості, соціальної групи чи суспільства. Отже, діяльність особистості неможлива без ціннісної орієнтації. [1].

Компоненти мотиваційної сфери (мотиви, ціннісні орієнтації, інтереси, ідеали) багато в чому залежать від особливостей та успішності процесу соціалізації та більше підвладні вольовому контролю з боку особистості та зовнішньому контролю з боку суспільства. Таким чином, мотиваційна сфера тісно пов'язана з регуляторною сферою, оскільки вибір цінностей не може відбуватися без участі волі, емоцій та уваги[3].

Регуляторна (вольова) сфера особистості насамперед служить для самоорганізації та саморегуляції діяльності. Вона складається із взаємодії вольових та емоційних функцій і, безумовно, також потребує певної участі когнітивних та комунікаційних сфер. Вольові процеси служать суб'єкту для організації дій, спрямованих на досягнення свідомо поставленої мети. Саме прогноз наслідків вибору цілей визначає соціальну цінність вчинків людини, значущість її ціннісних орієнтацій. [2]. Роль волі як організуючої структури вибору цінностей обговорюється у багатьох психологічних дослідженнях. На основі детерміністського підходу можна стверджувати, що воля людини причинно зумовлена насамперед соціальними впливами. Як відомо, стадії вольового акту є підготовчими, інтеріоризованими діями: мнемічними, розумовими, мовними та іншими, які утворюють латентний період підготовки до дії та здійснюються, пов'язано функціонуючи з когнітивною сферою особистості, яку складають пізнавальні процеси. Пізнавальні процеси – це система психічних функцій, що забезпечують відображення, пізнання суб'єктом світу. Звичайно, у системі когнітивних процесів мисленню та пам'яті належить найважливіша, головна роль. Але обмежувати когнітивну сферу тільки мисленням та пам'яттю не варто. Вона реалізується також у процесах чуттєвого пізнання: відчуття, сприйняття, уяви, що складають чуттєву тканину свідомості [3]. Знакові стимули, в тому числі і мова, є тими стимулами, за допомогою яких людина опановує своєю поведінкою та своїми психічними процесами. Саме завдяки їм створюється можливість саморегуляції при оволодінні своєю поведінкою у процесі спілкування. Це вказує на необхідність включення до складу функціональних сфер своєрідності особистості комунікаційної сфери. З погляду розвитку особистості в процесі комунікації діалектично поєднуються дві суперечливі тенденції: з одного боку, особистість долучається до життя суспільства, засвоює досвід, накопичений людством, з іншого – відбувається її відокремлення, формується її своєрідність[2]. Дослідження індивідуальності повинно включати не лише вивчення особливостей мотиваційної сфери, регуляторної, когнітивної та комунікаційної, а й соціально-психологічних умов його формування, оскільки норми соціуму є одним з найважливіших джерел формування особистості[3].

Таким чином, на генезис, формування та розвиток індивідуальності особистості істотно впливають наступні функціональні сфери особистості та компоненти кожної з представлених сфер: мотиваційна, регуляторна, когнітивна, комунікаційна та соціокультурна. Всі ці сфери перебувають у специфічних взаємодіях та складних механізмах взаємовпливу.

Список використаних джерел

1. Занюк, С. С. (2002). Психологія мотивації: навч. посіб./Сергій Степанович Занюк. К.: Либідь.
2. Колодяжна, А. В. (2018). Самореалізація особистості як складова загального процесу її самоорганізації. VIRTUS, 83.
3. Максименко, С. Д., Зливков, В. Л., & Кузікова, С. Б. (2015). Особистість у розвитку: психологічна теорія і практика.

УДК 159.9

АКАДЕМІЧНА ПРОКРАСТИНАЦІЯ ТА НАВЧАЛЬНА МОТИВАЦІЯ

А.В. Колодяжна, кандидат психологічних наук, доцент
К. А. Якушевська, студентка
Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: прокрастинація, прокрастинатор, дедлайн, мотив.

Все життя людини нерозривно пов'язане з діяльністю. Існує психологічний феномен, який, на протипагу діяльності, можна охарактеризувати як бездіяльність – прокрастинація. Цей термін означає психологічний стан, при якому людина схильна відкладати неприємні завдання на потім, а замість цього займатися чимось другорядним. Коли ж заплановане так і не здійснилося, людина починає корити себе за бездіяльність, відчувається роздратовано й винувато. Від прокрастинації страждають як діти, так і дорослі. Приміром, схильний до прокрастинації учень відкладатиме на потім вивчення довгого вірша, а офісний працівник – написання квартального звіту[2].

У психології прокрастинацію визначають як свідоме відкладання виконання намічених дій, незважаючи на те, що це може спричинити певні проблеми [2]. Прокрастинатор, за даними психологічного словника, – це особистість, схильна до зволікання прийняття рішень, відтягування і відкладення виконання різних робіт «на потім» [4]. Прокрастинатор під різними приводами відкладає необхідні дії, аж до настання так званого дедлайну – терміну, після якого неможливо наздогнати втрачений час. Емоційний стан при прокрастинації найчастіше суб'єктивно оцінюється як негативний і характеризується підвищеною тривожністю, почуттям провини, невпевненістю у позитивному вирішенні ситуації, що сприяє відкладенню справ знову і знову [3].

Найчастіше прокрастинацію пояснюють як механізм боротьби з тривогою, що виникає у зв'язку з необхідністю розпочати або закінчити будь-яку справу, ухвалити рішення. Зарубіжні автори виділяють 3 основні критерії визначення поведінки людини як прокрастинацію: контрпродуктивність, некорисність та відстрочка [2]. Незважаючи на актуальність проблеми, сучасна історія наукового дослідження прокрастинації складає лише близько сорока років.

Проблема навчальної мотивації має особливе значення у педагогічній психології, адже саме навчальна мотивація є визначальним чинником успішності